

**MANUALI I LLLOGARIVE PER QELLIME TE RREGULLIMIT TE KOMPANIVE
TE LICENSUARA NE SEKTORIN E ENERGJISE ELEKTRIKE**

Korrik 2018

Pergatitur nga : Enti Rregullator I Energjise

Autoriteti

“Sistemi Uniform i Llogarive” per Kompanine e e licensuara eshte hartuar ne perputhje me kerkesat e nenit 35 dhe 45 te Ligjit Nr.43/2015 “Per Sektorin e Energjise Elektrike”(i ndryshuar), si dhe kerkesave te Standarteve Kombetare dhe Nderkombetare te Kontabilitetit

Qellimi :

Standartet e njesuara te Llogarive do te ofroje rregullat per mbajtjen e llogarive te ndara nga kompanite e licensuara ne sektorin e energjise elektrike, perfshire llogarite e aktiveve, kapitalit, detyrimeve, te ardhurave dhe shpenzimeve, per qellim te llogaritjes se cmimeve dhe tarifave, sipas metodologjive perkatese, si dhe per qellime te monitorimit te veprimtarise se tyre.

Zbatueshmeria e Sistemit Uniform te Llogarive

Sistemi i kontabilitetit i specifikuar ne Sistemin Uniform te Llogarive do te jete i zbatueshem per te gjitha Shoqerite e licensuara te sektorit te energjise elektrike, te cilat jane te detyruara te plotesojne kerkesat rregullatore per mbajtjen e llogarive ne perputhje me Ligjin e sipercituar te Sektorit te Energjise Elektrike.

A. Udhezime te Pergjithshme

1. Periudha Kontabel

Kompanite e licensuara do te mbajne llogarite mbi baza mujore, keshtu qe te gjitha transaksionet e realizuara per secilin muaj do te regjistrohen ne librat e tyre per ate muaj. Sasite e transaksioneve sipas veprimtarive te kompanive te licensuara do te regjistrohen cdo muaj te ndara sipas veprimtarise qe kryejne. Kompanite e licensuara do te mbyllin llogarite e mbajtura per qellime rregullatore ne fund te cdo viti kalendarik, deri ne nje udhezim per te vepruar ndryshe nga ERE.

2. Regjistrimet Kontabel

a) Kompanite e licensuara do te regjistrojne te gjitha transaksionet ne librat e tyre te llogarive dhe do te ruajne te gjithe dokumentacionin justifikues (mbeshtetes) te ketyre regjistrimeve me qellim qe te mundesojne ne cdo rast kontrollin per cdo regjistrim ne librin e kontabilitetit. Cdo regjistrim do te mbeshtetet nga informacion i detajuar, me qellim qe te lejoje identifikim te shpejte, analiza dhe verifikim per cdo transaksion te kryer.

b) Kompanite e licensuara do te ruajne librat e kontabilitetit per nje periudhe 10 vjecare

c) Kompanite e licensuara mund te mbajne gjithashtu dhe dokumenta te regjistrimit te pershkruara ne Sistemin Uniform te Llogarive per llogari te perkohshme, si dhe per nen ndarje te llogarive te pershkruara ne Sistemin Uniform te Llogarive, me qellim qe te sigurohet integriteti i informacionit, dhe mos cenimi I tij i cili eshte shume i rendesishem per qellime rregullatore

d) Organizimi i llogarive ne sistemin Uniform te Llogarive do te sherbeje si burim te dhenash per te plotesuar formatin e raportimeve te hartuar nga ERE.

e) sistemi i uniform i llogarive do te organizohet ne menyren qe te licensuarit te japin informacion (te paketen ne nivel mesatar) mne lidhje me shpenzimet dhe te ardhurat sipas natyres dhe funksionit.

.

B Politika te Kontabilitetit per qellime Rregullatore

1. Financat

Fondet e kompanive te licensuara do te klasifikohen si Fonde qe lidhen me Aktivet ose si Fonde qe lidhen me te Ardhurat.

Fondet qe lidhen me aktivet e kompanise jane burimet e transferuara kompanise me kushtin qe kjo e fundit do t'i perdore per te blere, ndertuar ose marre ne pronesi aktive fikse. Kushte te tjera shtese mund te perfshihen lidhur me vend ndodhjen e aktiveve ose me periudhat gjate te cilave keto aktive do te merren ne pronesi apo do te perdoren.

Fondet, te cilat nuk jane te lidhura me Aktivet, do te konsiderohen si fonde te lidhura me te Ardhurat.

Fondet e lidhura me Aktivet do te pasqyrohen ne bilanc si te ardhura te pritshme per t'u arketuar, te cilat do te njihen si te ardhura ne perputhje me nje sistem racional dhe te vazhdueshem qe do te zbatohet per periudhen e jetegjatesise se aktivitet (useful life of the asset). Ne kete menyre, e ardhura nga fondet qe lidhen me aktivet eshte alokuar se bashku me amortizimin e aktivitet te blere /perftuar.

Fondet qe lidhen me te Ardhurat do te pasqyrohen si detyrime/huamarrje ne llogarite e te ardhurave, nen emertimin e pergjithshem "Te ardhura te tjera financiare".

Te gjitha fondet jane pershkruar te ndara ne anekset e Pasqyrave financiare te kompanise.

Aktivitet e ndertuara per qellime te lidhjes se nje Konsumatori ne rrjet dhe i cili eshte paguar plotesisht nga Konsumatori, do te trajtohen si fonde qe lidhen me aktivet. Ato do te regjistrohen dhe pasqyrohen ne llogari te vecanta

C Kategorite dhe struktura e aktiveve

- Nje aktiv do te konsiderohet **qarkullues** kur:

1. Pritet te realizohet shitja ose mbahet per qellime shitjeje ose perdorimi ne ciklin operimit normal te kompanise;
 2. Mbahet kryesisht per qellime komerciale per nje periudhe te shkurter kohe dhe pritet te realizohet brenda nje periudhe 12 mujore nga dita e pasqyres se bilancit.; ose
-

3. Aktivi ne fjale eshte ne para apo ekuivalente te parase per te cilat nuk ka kufizime per sa i perket perdorimit te tyre.

- Te gjitha aktivet e tjera do te klasifikohen si **jo qarkulluese**.

Aktivitet qarkulluese perfshijne inventarin dhe kerkesa te arketueshmet per mallart dhe sherbimet qe jane shitur, perdorur apo realizuar si pjese e ciklit normal te operimit te ndermarrjes, edhe ne rastet kur nuk pritet qe aktivet ne fjale te realizohen brenda 12 muajve te ardhshem nga dita e pasqyres se Bilancit financiar. Letrat me vlere te tregtueshme do te perkufizohen si aktive korrente nese pritet qe letrat me vlere ne fjale do te realizohen brenda 12 muajve te ardhshem nga dita e pasqyres se Bilancit financiar; ne te kundert, ato do te konsiderohen si aktive te qendrueshme

Aktivitet e mbajtura per perdorim te ardhshem eshte sasia (ne vlere monetare) e aktiveve qe nuk perdoren aktualisht nga i Licensuari per kryerjen e sherbimit. Ne parim aktivet qe klasifikohen ne kete kategori jane toka, dhe te drejtat e ndertimit te kerkuara nga i licensuari. Aspekti kohor i blerjes luan nje rol te rëndësishem kur merret vendimi nese nje prone mund te klasifikohet si aktiv i mbajtur per perdorim te ardhshem. Aktivitet qe mbahen per perdorim ne te ardhmen, do te perfshihen ne Bazën e Aktiveve te Rregulluara vetem me miratimin e Rregullatorit.

Inventaret

a. Kosto e Inventareve

Perkufizime:

Vlera neto e e realizueshme eshte cmimi i vleresuar shites ne rrjedhen normale te njesise ekonomike raportuese minus kostot e vleresuara te kompletimit dhe kostot e nevojshme per te realizuar shiten.

Kosto e inventarit perfaqeson shumen e te gjitha shpenzimeve qe kane lidhje me blerjen dhe perpunimin, se bashku me shpenzimet e tjera te kryera ne lidhje me dergimin e tyre ne piken e destinacionit dhe gjendjen e tyre.

Kosto e blerjes se inventarit perfshin shumen e cmimit te blerjes, taksave doganore te importit dhe taksa te tjera (ndryshe nga ato te cilat ndermarrja mund ti rimarri me vone nga autoritetet doganore), kostot e transportit dhe te tjera kosto qe mund tu ngarkohen direkt (blerjes) perftimit te mallrave, materialeve dhe sherbimeve.

Zbritjet (skontot) tregtare dhe komponentet e tjere te ngjashem do te zbriten gjate llogaritjes se cmimit te blerjes.

b. Metodat:

Kosto e atyre mallrave qe muk jane te kembyeshme ne tregje te zakonshme apo qe jane te vecanta per projekte specifike, kostoja duhet te percaktohet mbi bazen e **metodes se identifikimit specific**.

Metoda e identifikimit specifik, do te thote qe kosto te vecanta tu atribuohen njesive te caktuara (identifikuara) te inventarit. Ky eshte nje trajtim i pershtatshem per njesite e inventarit qe jane alokuar ne nje projekt te caktuar, pavarsisht nese keto njesi jane prodhuar apo blere. Megjithate, identifikimi specifik i kostove eshte i pa pershtatshem kur behet fjale per nje numer te madh te njesive te inventarit, te cilat jane zakonisht te ngjashem mes tyre (mund te sherbejne zevendesues te njeri-tjetrit). Ne rrethana te tilla, duhet te perdoret metoda e zgjedhjes se atyre njesive qe ngelen ne inventare per te perftuar efektet e pritshme mbi fitimin/humbjen neto te vitit.

Kosto e inventareve, pervecse e atyre qe kane te bejne me paragrafin e mesiperm, duhet te alokohet duke perdorur formulat e **kostos mesatare te ponderuar**. Sipas formule se kosto mesatare te ponderuar, kosto e cdo njesie te inventarit percaktohet nga mesatarja e ponderuar e kosto se njesive te ngjashme ne fillim te periudhes dhe mesatarja e ponderuar e kosto se njesive te ngjashme te blera/prodhuara gjate periudhes. Ne varesi te rrethanave te kompanise, kosto mesatare mund te llogaritet periodikisht, ose sipas cdo dergese te marre.

Kosto e inventareve mund te mos jete e kthyeshme nese inventari eshte i demtuar, nese inventari eshte teresisht apo pjeserisht jashte perdorimit, ose nese cmimi i tyre i shitjes eshte shume i ulet. Kosto e inventareve gjithashtu mund te mos kthehet nese koston e vleresuara te kompletimit (te ciklit te prodhimit te realizuar) apo koston e vleresuara per realizimin e shitjeve jane rritur. Kosto e zvogluar e inventareve nuk mund te jete me e larte se sa vlera neto te realizueshme e tyre

Inventari zakonisht cregjistrohet bazuar ne vleren neto te realizueshme njesi per njesi. Megjithate, ne disa rrethana, mund te jete e pershtatshme grupimi i njesive ngjashme, apo njesive qe kane lidhje me njera tjetren. Ky mund te jete rasti kur njesite e inventarit qe lidhen me te njejten linje produkti apo kane qellime te njejta perdorimi, jane prodhuar dhe shitur ne te njejten zone gjeografike. Nuk eshte e pershtatshme cregjistrimi e atyre njesive te inventareve bazuar ne klasifikimin e inventarit, psh, mallrat, ose te gjitha inventaret ne nje industri te vecante apo ne nje segment gjeografik te vecante. Si rregull, kompanite e sherbimeve akumulojne koston, ne perputhje qe cdo sherbimi, ti aplikohet nje cmim shitjeje i vecante. Kjo eshte arsyeja se pse cdo sherbim trajtohet si njesi e vecante.

Shpenzimet e shtyra sipas klasifikimit te Rregullatorit

Per qellime te vendosjes se çmimeve/tarifave Rregullatori mund t'u kerkoje te Licensuarve te trajtojne (regjistrojne dhe raportojne) disa kategori te shpenzimeve ne nje menyre te tille qe ndryshon nga praktika e zakonshme kontabel. Ne kete rast shpenzime te tilla do te regjistrohen dhe raportohen si shpenzime te shtyra rregullatore (te vendosura ne llogari te vecanta) dhe do te amortizohen / regjistrohen gjate nje periudhe te caktuar kohe. (Keto kategori specifike te llogarive te shpenzimeve zakonisht perjashtohen nga Baza e Rregulluar). Shembuj te shpenzimeve te tilla jane, shpenzime te caktuara studimi/kerkimi dhe humbje qe lidhen me situata rastesore per arsye te rrethanave te pa parashikuara si, stuhite, permybtjet, etj. Ne parim shpenzimet e shtyra rregullatore jane te pazakonshme ose ndodhin vetem nje here.

Testi i Aktivit i perdoreshem dhe i Dobishem. Testi i Investimeve te Kujdesshme.

Te licensuarit kane detyrimin qe te sigurojne se vetem aktivet e perdorshem, dhe te blere ne menyre te arsyeshme, jane perfshire ne Bazen e Aktiveve te Rregulluara. Rregulatori ka te drejten te percaktoje nese eshte vene ne perdorim nje asset, per cfare periudhe ka qene ai i dobishem dhe nese ka qene i dobishem per sigurimin e sherbimit per te cilin eshte ndertuar. Nese provohet qe aktivi nuk kenaq kerkesat, Rregullatori mund te vendose ta perjashtoje ate (plotesisht apo pjeserisht) nga Baza e Aktiveve te Rregulluar. Kjo kerkese vendoset, me qellim qe te diferencohet grupi i aktiveve te nevojshme per realizimin e aktiviteteve, nga kapacitetet e teperta, dhe per rrjedhoje te plotesoje standartet e investimeve te kujdesshme/arsyeshme.

Testi i Aktivit te Perdoreshem dhe te Dobishem & Testi i Investimeve te Kujdesshme, perdoren per te percaktuar nese I licensuari ka blere apo ndertuar me pergjegjesi dhe rigorozitet nje asset te caktuar bazuar ne rrethanat dhe informacionin e kohes qe eshte marre vendimi per realizimin e investimit. Nese aktivi nuk e kalon kerkesat e testit, Rregullatori mund te vendose ta perjashtoje ate (plotesisht ose pjeserisht) nga Baza e Aktiveve te Rregulluar.

D. Vleresimet Kontabel per qellime Rregullatore

Vleresimi i Aktiveve per qellime te vendosjes se çmimeve / tarifave.

Baza e Aktiveve ne parim perfaqeson vleren e aktiveve te perdorura nga kompania energjitike per sigurimin e sherbimit perkates. Te licensuarve u jepet mundesia te marrin nje norme fitimi te caktuar (e vendosur nga komisioni rregullator) mbi bazen e cmimit.

Baza e cmimit mund te llogaritet nepremjet nje ose disa kombinimeve te standarteve te kontabilitetit ne vijim: : kosto historike, vlera e tregut, kosto e riprodhimit, ose investimit te kujdesshem. Sipas Sistemit te Njejte te Llogarive, kompanite e licensura do te zbatojne metoden e miratuar nga ERE sic percaktuar ne metodollogjite perkatese te vendosjes se tarifave dhe cmimeve per vleresimin e aktiveve te tyre. Te licensuarit do te propozojne prane Rregullatorit metoden e vleresimit qe do te perdoret per cdo aktiv . Vleresimet e aktiveve bazuar ne koston historike te tyre konsiderohet e pranueshme nga Rregullatori. Aty ku vleresimet e aktiveve jane bazuar ne koston e zevendesimit apo te Vleres se Tregut, ajo pjese e vleres mbi koston historike, nese miratohet nga Rregullatori, mund te jete subjekt amortizimi mbi nje baze kohore te ndryshme nga ajo e perdorur per vleren historike te aktivitetit

Aktivet e trupezuara do te raportohen me koston e blerjes minus amortizimin e akumuluar dhe vleren e zhvleresimit ,demtimeve te tyre, ndersa toka dhe ndertesat me vleren e cmuar drejtesisht. Këto të dhena duhet të paraqiten ne menyre te detajuar nga të licensuarit

Amortizimi dhe Jetegjatesia e Aktiveve Afatgjata Materiale

Amortizimi dhe jeta e dobishme e Aktiveve Afatgjata Materiale rregullohet nga Standartet Nderkombetare te Kontabilitetit (IAS) dhe vecanerisht te adresuara ne IAS 16, ku jepen perkufizimet ne vijim:

Amortizimi eshte shperndarja sistematike e vleres se amortizueshme te Aktivit Afatgjate pergjate jetes se tij te dobishme.

Vlera e amortizueshme eshte kostoja e nje Aktivi , ose nje vlere tjeter qe zevendeson koston, minus vleren e rikuperueshme te aktivitetit.

Jeta e dobishme eshte

- (a) Periudha e kohes gjate te ciles nje aktiv pritet te perdoret nga kompania; ose
- (b) Numri i produkteve (ose njesi te ngjashme) qe pritet te perftoje kompania nga perdorimi i aktivitetit.

Kosto Historike (cmimi i blerjes) eshte shuma e parave ose ekuivalenteve te parave te paguara ose vlera e drejte e mjeteve te tjera, te dhena per te blere nje aktiv ne kohen e blerjes apo te prodhimit te tij.

Vlera e Rikuperueshme eshte shuma e vleresuar qe njesia pret te perftoje nga nje aktiv ne fund te jetes se dobishme, pas zbritjes se koston se nxjerrjes nga perdorimi.

Vlera e Drejte eshte shuma, me te cilen mund te shkembet nje aktiv ndermjet paleve te mireinformuara, te vullnetshme e te palidhura me njera tjetren

Humbja nga Zhvleresimi eshte shuma, me te cilen vlera kontabel e nje aktivi e tejkalon shumen e tij te rikuperueshme. cila perfaqeson vleren e aktuale neto te flukseve te parase, te skontuar me nje norme interesi te tregut te aplikueshme per kliente te ngjashem.

Vlera kontabel neto eshte shuma, me te cilen nje aktiv njihet ne bilanc (pasi zbritet amortizimi i akumuluar dhe humbjet e mundeshme nga zhvleresimi).

IAS 16 jep gjithashtu disa rekomandime mbi percaktimin e vendodhjes se prones “statusit te pronesise dhe vleresimin e jetes se dobishme te aktivitetit.

Vleresimi i jetes se dobishme te aktivitetit:

- a) Disa elemente te pasurise, impianti dhe pajisjet duhen zevendesuar ne intervale te caktuara. Keta elemente do te llogariten per cdo aktiv vecmas sepse ata kane jete te dobishme te ndryshme nga ajo e paisjeve te cilave ju perkasin. Prandaj, nese permbushen kriteret e njohjes, shpenzimet qe behen per zevendesimin ose rinovimin e elementit llogariten si zevendesim ose blerje e nje aktivi te ri dhe aktivi i zevendesuar cregjistrohet;
 - b) Shuma e amortizuar e nje elementi te pasurise, impiant dhe pajisje do te alokohet mbi baza sistematike gjate jetes se tij te dobishme. Metoda e perdorur e amortizimit do te reflektoje modelin me te cilin perfitimi ekonomik i ardheshem nga aktivi do te realizohet nga kompania Pjesa e amortizimit per cdo periudhe do te njihet si shpenzim .
 - c) Jeta e dobishme e nje aktivi percaktohet si periudha gjate se ciles nje aktiv te perdoret nga ndermarrja. Faktoret ne vijim do do te meren ne *konsiderate* per percaktimin e jetes se dobishme te aktivitetit:
 - Masa ne te cilen kapaciteti i aktivitetit perdoret;
 - Vjeterimi i pritshem fizik, i cili varet nga faktore operationale te tille si numri cikleve qe aktivi perdoret dhe programi i riparimit dhe mirembajtjes te ndermarrjes si dhe kujdesi dhe mirembajtja e aktivitetit gjate kohes kur nuk punon;
 - Vjeterimi teknik qe vjen nga ndryshimet ose permiresimet ne prodhim, ose nga nje ndryshim ne treg per produktin apo sherbimin qe siguron aktivi;
 - Faktore ligjore ose te tjere qe pengojne perdorimin e aktivitetit, te tille si data e skadences qe lidhet me qirane, licensa, etj.
 - d) Jeta e dobishme e nje aktivi percaktohet si periudha gjate se ciles nje aktiv te perdoret nga shoqeria .Vleresimi I jetes se dobishme te nje prone, impianti dhe paisjeje do te bazohet ne eksperiencen e ndermarrjes per aktive te ngjashme. ERE do te vendose per grupet e aseteteve jetegjatesine sipas bench-markut te marre nga vendet e Europes apo te rajonit.
 - e) Jeta e dobishme e nje elementi te prones, impiantit dhe pajisjeve do te rishikohet periodikisht (te pakten nje here cdo tre vjet) dhe, nese parashikimi per jeten e dobishme te aktivitetit eshte shume i te ndryshem nga vleresimet e meparshme, vleresimi dhe ngarkesa e amortizimit per periudhen korrente dhe te ardhshme duhet te axhustohet.
 - f) Vec kerkesave te percaktuara ne seksionin e meparshem, axhustimet do te behen ne cdo moment te jetes se aktivi nese behet e qarte qe qe vleresimi i jetes se dobishme te aktivitetit eshte i pavend. Per shembull, jeta e dobishme mund te zgjatet nga shpenzimet ne vijim mbi aktivitetin, ose ne vazhdim te politikës se kompanise per mirembajtje e riparim, te cilat permiresojne gjendjen e aktivitetit pertej standartit te tij te performances te vleresuar fillimisht. Dhe ne te kundert, ndryshimet teknologjike ose ndryshimet ne treg per
-

produktet mund të ulen jeta e dobishme të aktivitetit. Në të tilla raste, jeta e dobishme, dhe si rrjedhim edhe norma e amortizimit do të axhustohet për periudhën korrente dhe të ardhshme.

- g) Politika e ndërmarrjes për riparimin dhe mirëmbajtjen mundet gjithashtu që të ndikojë në jeten e dobishme të aktivitetit. Ajo mund të çojë në zbatim të jetes së dobishme të aktivitetit ose në vjetërimin më të shpejtë të tij. Në të tilla politika mund të inkurajohen nga ERE nëpërmjet metodës “revenue cap regulation” apo “price cap regulation”. Adopsioni i politikave të tilla nuk e përjashton nevojën për të ngarkuar amortizimin e përshtatshëm.

Metodat e amortizimit, për t’u përdorur nga të licensuarit sipas sistemit të njëjtit të llogaritjes, do të jenë në përputhje me Sistemin Nderkombëtar të Llogaritjes. Të licensuarit do t’i vertetojnë ERE-s që amortizimi i llogaritjes është në përputhje me parimet e IAS-it. Në çdo rast ERE do të kërkojë justifikime të detajuara lidhur me vlerësimin e jetes së dobishme të aktiveve.

Në vlerësimin e jetes së dobishme kompanitë e licensuara mund të përdorin (a) porositë e përgjithshme të siguruar (marra) nga prodhuesit, shitësit, ndërmjetësit dhe organizatat profesionale dhe industriale, (b) informacion nga aktive të krahasueshme të kompanive të tjera të shpërndarjes, ose (c) informacion të brendshëm. Në përcaktimin e jetes së dobishme, të licensuarit gjithashtu duhet të marrin në shqyrtim gjendjen aktuale të aktivitetit dhe për sa kohë mendohet që do të plotësojë kërkesat e shërbimit. Është e rëndësishme, që ky informacion i përgjithshëm të përshtatet për kushtet specifike të të licensuarve. Faktoret e mëposhtëm duhet të merren parasysh:

- **Specifikimet e cilësive dhe teknike:** Aktive të ngjashme mund të ndryshojnë në mënyrë thelbësore në cilësi e si rrjedhim në jeten e tyre të dobishme, për shkak të diferencave në materiale, dizajn dhe mjeshteri. Për shembull, një lloj SF6 110 kV thike ndarese nuk do të ketë të njëjten jetë të dobishme si një thike ndarese e rregullt pneumatike (air-filled) 110 kV. Në të njëjtën mënyrë si materialet e përdorura për qelime shtrimi, baza dhe shtresa e poshteme, do të ndikojnë në jeten e dobishme të një autostrade.
- **Aplikimi** (jeta e pritshme e përdorimit): Jeta e dobishme I një lloji të dhënë aktiviteti mund të ndryshojë në mënyrë sinjifikative në varesë të përdorimit të paramenduar. Për shembull, jeta e një pajisje motorrike që përdoret në shërbimin e klientit mund të ndryshojë nga jeta e të njëjtes lloji pajisjeje të përdorur për qelime të përgjithshme dhe administrative.
- **Mjedis:** Ndryshimet mjedisore midis territoreve të shërbimit të të licensuarve mund të kenë një ndikim të rëndësishëm në jeten e dobishme të aktiveve të tyre. Për shembull, jeta e dobishme e aktiveve në zone malore është ndryshe nga ajo e aktiveve të ngjashme të vendosura në një zonë me klimë të butë.

Ndikimi i mundshëm i secilit prej këtyre faktoreve mund të zbutet ose të keqësohet si rezultat i politikës së kompanive të licensuara për mirëmbajtjen, riparimin dhe zëvendësimin. Për shembull, mundësia për demtim të transformatorit rritet nëse vaji i transformatorit nuk zëvendësohet rregullisht.

Vlerësimi i jetes së dobishme të një aktiviteti nuk është një ushtrim që bëhet një herë. Të licensuarit duhet të monitorojnë eksperiencat e tyre aktuale me jetegjatesinë e AAM –ve dhe të bëjnë ndryshimet e duhura për të matur jeten e dobishme duke u bazuar mbi ato eksperiencë.

Në kushtet praktike të Licensuarit duhet të dorëzojnë në ERE raporte të vecanta të titulluar “Studim i Amortizimit” të cilët përmbajnë vlerësimet mbi parametrat e projektuar të jetes së dobishme dhe normat e amortizimit të aktiveve së bashku me raportet vjetore. ERE do të

shqyrtoje dhe aprovoje vleresimet (llogaritjet) duke perdorur si reference jeten e dobishme te mundshme dhe ate te mbetur te perdorur nga pjesmarresit e tjere ne industri. Parametrat e aprovuar do te perdoren nga te Licensuarit gjate jetes se dobishme te secilit aktiv.

Jeta e dobishme e mundshme dhe e mbetur per cdo asset e paraqitur nga aplikantet do te konsiderohet e pasakte nga ERE nese:

1. Vleresimet nuk i korrespondojne standarteve te industrise;
2. Vleresimet ndryshojne ne menyre thelbesore nga udhezimet nderkombetare, ose
3. Vleresimet jane ne kundershtrim me vendimet e meparshme te ERE-s per raste te ngjashme.

ERE mund te konsidrojte si te pershtatshme propozimin e paraqitur nga aplikantet, edhe nese nje ose me shume nga rrethanat e siperpermendura jane prezente, per sa kohe qe parametrat e propozuar justifikohen dhe mbrohen plotesisht.

Ne kontekstin e procedures per miratimin e tarifave, ERE mund te rishikojte jeten e mundshme dhe te mbetur te disa aktiveve, dhe, nese eshte e zbatueshme, te rishikojte normat e amortizimit.

Per kete mund te sherbejne vleresime bazuar ne eksperienca te ngjashme te vendeve te tjera apo duke marre ne konsiderate te dhenat e benchmarkut per vendet e Europes me kushte te krahasueshme.

Kategorite dhe struktura e Aktiveve Afatgjata Jomateriale

Kategorite dhe struktura e aktiveve te qendrueshme te patrupezuara jane hartuar ne perputhje me IFRS 38 – Aktivet e Afatgjata Jomateriale - dhe jane detajuar me tej per qellime te llogarive rregullatore.

Aktiveve Afatgjata Jomateriale - AAJM jane aktive te identifikueshme jomonetare qe nuk kane permbajtje fizike , te mbajtura per tu perdorur per prodhimin ose furnizimin e mallrave dhe sherbimeve ,per tu dhene me qera te treteve apo per qellime administrative .

Shpenzimet per perftrimin e licenses do te kapitalizohen dhe amortizohen sipas metodes lineare per periudhen e licenses, dhe aktivet e tjera te patrupezuar per pese vjet. Vlera kontabel(kosto historike minus amortizimin e akumuluar) e cdo aktivi te patrupezuar do te rishikohet cdo vit, dhe nese eshte e nevojshme do te regjistrohet si nje provizion per zhvleresimin e aktiveve. ne librat e llogarive.

Aktivete e reportuara ne llogarite e siperpermendura duhet te permbushin kriteret ne vijim:

1. Natyre jo monetare.
 2. Te verifikueshme.
 3. Aktivi eshte I identifikueshen dhe mund te dallohen nga emri i mire.
 4. Mund te shiten, shkembehen, jepen me qera etj per qellim te marrjes se perfitimeve ekonomike nga zoterimi i tyre.
 5. Perdoren per qellime prodhimi, sherbimi, administrimi etj.
-

Kostot qe kane lidhje me nje aktiv jomaterial si pasoje e blerjes apo krijimit te tyre do te raportohen si shpenzime ne momentin e kryerjes se tyre, me perjashtim te rasteve ne vijim:

1. Kur ka te ngjare qe shpenzimet do te ndihmojne aktivet qe te gjenerojne me shume perfitime te ardhshme ekonomike krahasuar me ato te planifikuara fillimisht.
2. Kur keto kosto mund te vleresohen ne menyre te besueshme dhe t'i ngarkohen aktivitet.

Mbas kontabilizimit fillestar, AAJM –te do te raportohen me koston fillestare minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga renia e vleres .

Shuma e amortizueshme e nje aktivi jo material do te shperndahet mbi baze sistematikike gjate gjithes jetes se dobishme te percaktuar sipas cmuarjes me te mire .

Amortizimi do te filloje ne momentin e marrjes se aktivitet ne perdorim, pra kur ai eshte i gateshem te perdoret

Duke pasur parasysh qe perfimet e ardhshme ekonomike te materializuara ne aktivet e patrupezuara konsumohen me kalimin e kohes, vlera kontabel e aktivitet do te pakesohet ne menyre qe te reflektoje kete lloje konsumi. Kjo mund te arrihet nepermjet nje shperndarje sistematike te koston fillestare(historike) te aktivitet ose shumes se rivleresuar nga e cila eshte zbritur vlera e mbetur, si nje shpenzim gjate jetes se dobishme te aktivitet.

Amortizimi do te njihet pavaresisht nese ka apo nuk ka rritje te vleres se tij te percaktuar drejtesisht apo apo te vleres se rikuperueshme.

Gjate percaktimit te jetes se dobishme te nje AAJQ :nevoiten te merren ne konsiderate nje numer faktoresh si:

1. Fitimi i llogaritur per kompanine nga aktivi dhe nese ky aktiv mund te menaxhohet ne menyre efektive nga nje grup tjetet menaxhimi.
2. Ciklet e jetes se nje produkti tipik per aktivin dhe informacioni publikisht i disponueshem per vleresimet e jetes se dobishme te aktiveve te ngjashme te perdorura per qellime te ngjashme.
3. Vjeterimi teknik, teknologjik etj.
4. Stabiliteti i sferes brenda te cilit aktivi funksionon dhe ndryshimet ne kerkesen e tregut per produktin apo sherbimin e gjeneruar nga aktivi ne fjale.
5. Veprimet e mundeshme te konkurenteve ose te konkurenteve potenciale.
6. Niveli i shpenzimeve per mirembajtjen e nevojshme me qellim qe te merren perfitime te ardhshme ekonomike nga aktivi dhe aftesia e qellimi i kompanise per te arritur kete nivel;
7. Periudha e kontrollit mbi aktivin dhe kufizimet ligjore, dhe te tjera, te perdorimit te aktivitet, (si data e mbarimit te afatit te kontrates se qirase).
8. Varesia ose mos-varesia e jetes se dobishme te aktivitet nga aktive te tjera te ndermarrjes.

Jeta e dobishme e aktivitet do paraqitet ne planin e amortizimit te ndermarrjes e cila hartohet per te gjitha aktivet e patrupezuara dhe e aprovuar nga menaxhimi.

Organizimi i llogarive sintetike te AAJM ka lidhje direkte me permbajtjen e cdo objekti.

Per qellim te llogarive rregullatore, AAJM-te do te raportohen ne llogarite e zakonshme te Grupit 20 Aktivitet e Afatgjata Jomateriale mund te paraqiten ne kode tre-shifrore.

Kategorite dhe struktura e Kerkesave per Arketim

Kerkesat per arketim ndaj klienteve do te raportohen me vleren e fatures, nga e cila eshte zbritur nje provizion per renie vlere. Provizionet per renie vlere do te llogaritet nese ka nje fare sigurie qe kompania nuk do te jete ne gjendje te arketoje te gjitha sasine sipas kushteve fillestare ne lidhje me vleresimin respektiv.

Per qellime te llogarive rregullatore kerkesat per arketim do te raportohen ne llogarite e Grupit 41 Kliente, te shenuara me nje kod tre-shifror.

- **Llogarite e pambledheshme “Borxhi i keq”**

Perkufizimi i llogarive te pambledheshme

Llogarite e pambledheshme do te trajtohen si shpenzime te shitjes me kredi. Arsyeja per kete eshte se dhenia e kredive konsiderohet nje ngjarje qe rrit shitjet dhe te ardhurat. Kompanite jane shpesh te gatshme te pesojne humbje nga debitoret e keqinj qe do te rezultojne i pa-arketueshem nese efekti neto per biznesin eshte rritja e shitjeve dhe fitimeve. Nga ana tjetere te licensuarit ne pergjithesi “detyrohen” te shesin me kredi per shkak te karakterit teknik te operacionit, prandaj ato i konsiderojne “Llogarite e pambledheshme” si kosto te nevojshme.

Rregjistrimi i shpenzimeve per borxhin e keq kerkon qe shpenzimet per borxhin e keq te raportohen per periudhen kontabile ne te cilen eshte realizuar shitja me kredi.

Metoda e perdorur per te rregjistruar shpenzime nga “Borxhi i keq” quhet “metoda e shumes se lejuar” per kontabilizimin e borxhit te keq”. Pervец se kenaq kerkesat e parimit te akumulimit/rrijedhshmerise, kjo metode, e cila perfshin nje vleresim te borxhit te keq, siguron gjithashtu qe kerkesat per arketim te raportohen ne pasqyren e bilancit me vleren e tyre neto te realizueshme. Pra rregjistrimi dhe raportimi i borxhit te keq mund te konsiderohet si nje llogari e kundert rregulluese e llogarive te arketueshme.

- Rregjistrimi/kontabilizimi i “borxhit te keq”

Provizionimi i llogarive te arketueshme sipas “metodes e shumes se lejuar” perfshin nje llogari te kundert rregulluese te quajtur “Zbritje nga llogaria e arketueshme(Shitje)”. Rregjistrimi kryhet me nje debitim te llogarise “Shpenzime Borxhi i Keq” dhe me me kreditim te llogarise “Zbritje nga llogari te arketueshme(Shitje)”. Duhet shenuar qe llogaria e kundert rregulluese “Zbritje nga llogari te arketueshme(Shitje)” perdoret jo vetem sepse eshte gjithnje mire te evidentohet shuma neto e llogarive te arketueshme, por gjithashtu edhe se ne kohen e rregjistrimit te rregullimit nuk specifikohen llogarite dhe sasite e papaguara te klienteve te vecante. Llogarite e klienteve te vecante nuk mund te hiqen nga llogarite e arketueshme ne librin e llogarive te arketueshme, dhe llogaria kontrolluese per llogarite e arketueshme ne librin e pergjithshem te llogarive(balanca e se ciles tregon shumen totale te llogarive te arketueshme ne librin e llogarive te arketueshme) nuk mund te kreditohet me totalin e borxhit te keq. Ne vend te saj kreditohet llogaria “Zbritje nga Llogari te Arketueshme(Shitje)”. Balanca kreditore e kesaj llogarie ka efektin e zvogelimit te llogarise “Llogari te Arketueshme(Shitje)” ne vleren e perllogaritur neto te realizueshme te tyre.

Ne pasqyren e Bilancit llogarite e arketueshme paraqiten si

Llogari te Arketueshme (Shitje)	xxxx,xx
Minus Zbritje nga Llogari te Arketueshme(Shitje)	xxx.xx
Llogari te Arketueshme(Shitje) me vleren neto te realizueshme	xxxx,xx

Menyrat e ndryshme per te marre nje vleresim(parashikim) te borxhit te keq parashikohen ne seksionin D. poshte.

Identifikimi dhe cregjistrimi e nje llogarie te vecante nga Llogarite e Arketueshme (Shitje).

Kur llogaria e arketueshme(shitje) e nje klienti te vecante identifikohet si e pa-arketueshme ajo kreditohet perkundrejt debitimit te llogarise “Zbritje nga llogari te arketueshme(shitje)”.Kreditimi I llogarise “Llogari te arketueshme(shitje)” te klientit te vecante, menjanon sasine e borxhit te keq (crregjistron llogarine) nga Libri i Llogarive te Arketueshme (Ditari I Shitjes), e si pasoje e cregjistron ate nga llogarite kontrolluese te Librit te Madh. Fazat e ketyre regjistrimeve jane: **Se pari**, megjithese cregjistrimi i llogarise se nje klienti te caktuar trajtohet si nje shpenzim, eshte “zbritje nga llogari te arketueshme(shitje)” qe debitohet. Kjo per arsye se shpenzimi I llogaritur I borxhit te keq ishte regjistruar fillimisht si nje shpenzim nga rregullimi I llogarive te arketueshme ne fund te periudhes ne te cilen ato ndodhen. Se dyti, megjithese crregjistrimi eliminon sasine e llogarive te arketueshme nga Librat e Llogarive, ai nuk ndryshon sasine e vleres neto te realizueshme nga Llogarite e Arketueshme (sepse “Zbritje nga Llogari te Arketueshme(shitje)” reduktohet per te njeften shume).

Ne rastet kur kompania e licensuar mbledh nje shume qe me perpara ishte cregjistruar, ajo duhet te beje dy hyrje kontabile. E para do te jete e kundert me cregjistrimin e shpjeguar me lart dhe qe rikthen ne poziten e meparshme llogarine e klientit. E dyta do te regjistroje arketimin ne llogarine e rikthyer.

Vleresimi (llogaritja) i Borxhit te Keq

- Metoda e Pasqyres se te Ardhurave (Perqindja e shitjeve)

Metoda presupozon qe ka nje marredhenie te rregullt midis shitjeve te periudhave te meparshme dhe sasise se borxhit te keq. Kjo marredhenie konvertohet ne nje perqindje dhe perdoret per te percaktuar shpenzimet per borxhin e keq te vitit.

- **Metoda e pasqyres se Bilancit** (Perqindja mbi llogarite te arketueshme)

Kjo metode presupozon qe ka nje marredhenie te qendrueshme midis vjetersise se llogarive te arketueshme te jashtezakonshme dhe borxhit te keq. Kjo marredhenie konvertohet ne nje seri perqindjesh per grupe te ndryshme vjetersie (30, 60, 90 dhe 180-dite), dhe perdoret per te percaktuar shpenzimin per borxhin e keq te periudhes si shume e shumave te pa-arketuara, qe llogariten duke perdorur keto perqindje. Perqindja per secilin grup do te bazohet mbi informacionin statistikor. Ne pergjithesi perqindja e shumave te kerkesave te pa-arketuara rritet me vjetersine e kerkesave per arketim.

Kjo metode perdoret gjeresisht dhe konsiderohet si me e sakta. Duhet te vihet ne dukje, megjithate, se ajo cenon parimin e te ardhurave te konstatuara,, prandaj nuk rekomandohet per raportime/pasqyra mujore dhe tremujore.

Kompania e licensuar duhet te tregojë ne menyre te qarte se cfare metode ka perdorur per regjistrimin e borxhit te keq ne llogari. ERE mund t'i kerkoje kompanise qe te perdore metode tjeter te ndryshme per llogaritjen e borxhit te keq.

Per qellime te percaktimit te tarifave te sherbimit te furnizimit universal, ERE mund te vendose nivel kufi te njohjes se shpenzimit te Borxhit te Keq ne perputhje me objektivat e caktuar per kete tregues ne planet e zhvillimit te sektorit apo te vendosur nga ERE.

Kerkesa per llogaritjen e shpenzimit te borxhit te keq duhet te paraqitet e alokuar sipas klasave te klienteve.

Kapitali i Punes

Ne pergjithesi kapitali i punes perfaqeson investimet kapitale te dhena nga pronari gjate intervalit midis kryerjes se shpenzimit per sigurimin e sherbimit dhe vjeljes se te ardhurave nga klientet.

RAB- do te perfshije kapitalin e punes ne formen e nje Shume te lejuar per “Kapitalin e Punes” (WCA), qe perfshin elemente te tille si para ne dore , minimumin e balances ne banke, materiale, parapagesa, dhe pagesave te taksave. Rezerva per kapitalin e punes do te jete e njafteshme qe te lidhi hendekun midis kohes kur paguhen kostot qe sigurojne sherbimin dhe kohes kur kompania eshte paguar per ate sherbim.

I Licenseuari duhet te paraqese nje studim ku justifikon kerkesat e tij per kapital te punes. Rezervat per kapitalin e punes do te percaktohen mbi sasine mesatare te kapitalit te financuar nga investitore (kapitali I vet, borxhet ose fitimet e pashperndara ne biznes) te nevojshme per financimin e kerkesave te kompanise per kapital te punes. Kompania e licensuar do t'i propozoje ERE-s metoden e preferuar per llogaritjen e Shumes se Lejuar te Kapitalit te Punes (WCA). ERE mund te kerkoje perdorimin e nje metode te ndryshme, nese gjykon qe metoda e perdorur nga kompania nuk paraqet ne menyre te drejte kerkesen e saj per kapitalin e punes.

Metoda me e sakte dhe me e komplekse per percaktimin e kapitalit te punes te kerkuar eshte e ashtuquajtura performanca e studimit te drejtimit te vonesave “lead/lag study”. Kjo eshte nje detyre gjithepershires e kryer per te krahasuar diferencen ne kohen e kryerjes ose kohen e voneses midis hyrjeve dhe daljeve te parave. Studimi kerkon analiza te detajuara te shpenzimeve te kompanise per te percaktuar kohen ne te cilen kompania faktikisht duhet te paguaje per shpenzimet e saj dhe e krahason kete me kohen ne te cilen ajo merr pagesen per keto shpenzime. Diferenca kohore sipas metodes “lead and lag” shumezohet pastaj me shpenzimet operative mesatare ditore per te mberritur ne nivelin e kerkuar te kapitalit te punes qe do te perfshihet ne RAB.

Nje alternative e kesaj metode eshte matja e nivelit te duhur te kapitalit te punes duke perdorur informacionin e pasqyres se te ardhurave dhe bilancit financiar, mbi nivelin mesatar te inventarit, nivelin mesatar ditor te shpenzimeve te kryera nga i Licenseuari (duke perfshire operimin, mirembajtjen, administrimin, taksat, etj.) dhe intervalin midis daljes dhe hyrjes se parave.

Shuma e lejuar per kapitalin e punes (WCA) eshte shuma e dy komponenteve: Shuma per kapitalin e punes ne “**para**” dhe shuma per kapitalin e punes ne “**Materiale dhe Furnizime**”. Shuma e lejuar per kapitalin e punes ne “para” do te perfshije para ne dore dhe shumen minimale ne “llogarine e Bankes”.

Shuma e lejuar per kapitalin e punes **ne para** (WCA) eshte nje llogaritje e parase te siguruar nga investitori per te financuar “Rezerven” e paracaktuar per Kostot e Operimit te kompanise (AUOC) ne periudhen ne te cilen arketohen te ardhurat operative. Menyra me e mire per te percaktuar Rezerva per kapitalin e punes **ne para** eshte nepermjet studimit “lead-lag”. Ky studim zakonisht

neglizhon vonesen ne kthimin e shpenzimeve jo-monetare (amortizimi, etj.) taksat e shtyra ne kohe etj.

Nje studim lead-lag duhet te kryhet ne perputhje me kriteret ne vijim:

- i “Studimi lead-lag” do te perdore metoden cash. Te gjithë elementet jo-monetare, perfshire por jo kufizuar vetem ne amortizimin, taksat e shtyra, artikujt e parapaguar, dhe fitimin (perfshi interesat mbi borxhin afat-gjate dhe dividendet), nuk do merren ne konsiderate.
- ii Cdo metode e paaneshme mund te perdoret per kryerjen e studimit lead-lag.
- iii Data e urdherit te pageses ose data e caktuar e fatures do te perdoren per qellime te studimit “lead-lag”. Ne ato raste kur ofrohen data te ndryshme te pageses nga shitesit/furnitoret, data per pagesen e fatures eshte data korresponduese me termat e pranuar nga kompania e licensuar
- iv Te gjithë fondet e marra nga kompania pervec transfertave elektronike do te konsiderohen ne dispozicion per tu perdorur jo me vone se dita e punes qe pason marrjen e fondeve ne cdo menyre nga i licensuari (zyre postare, zyra te deges, etj). Te gjitha fondet e marra me rruge elektronike do konsiderohen ne dispozicion ditën e marrjes.
- v Per kompanine e licensuar teprica e llogarive “ cash” “ *working fund*” te perfshira ne llogaritjen e shumen se lejuar te parase , do te perbehet nga bilanci mesatar ditor i bankes per te gjitha depozitat pa interes dhe fondet e parase (working cash funds).
- vi Periudha per shpenzimet e tatimit mbi fitimin do te llogaritet nga matja e intervalit midis mesit te periudhes se takses dhe dates aktuale te pagimit te saj nga kompania e licensuar.
- vii Nese llogaritja e kapitalit te punes ne para rezulton ne nje shume negative, shuma negative do te perfshihet ne RAB..

Shuma e lejuar ne Kapitalin e Punes per “mjete monetare – arke” dhe bilanci Minimal i Bankes do ti shtohen shumës se percaktuar nga studimi lead-lag.

Shuma e lejuar e Kapitalit te Punes per Materialet dhe furniturat do te perfshije inventare te arsyshme per materiale, pajisje, dhe lende djegese te mbajtura vecanerisht per garantimin e operimit eficient te te licensuarit, per sigurimin e sherbimit normal nga ana e tij. Te Licensuarit duhet te mbajne parasysh se cdo sasi e inventareve qe konstatohet nga ERE si i e paarsyeshme, e tepert, ose ne kundershtrim me interesat e publikut do te perjashtohet nga shuma e lejuar per kapitalin e punes per ‘Materialet dhe furnitura’ .

Gjate justifikimit te sasise se inventareve, i Licensuari, duhet te marre parasysh te gjitha kostot e inventarit: (kosto e magazinimit dhe trajtimit, siguracioni, taksat mbi pronen, amortizimi, dhe vjeterimi); kostot e porosise (kostot e berjes se porosise, kostot e transportit dhe trajtimit); kostot e trajtimit te nderprerjeve te prodhimit/furnizimit (nderprerje te grafikeve te prodhimit dhe ankesat e klienteve).

Kategorite dhe struktura e Detyrimeve

Nje detyrim do te kategorizohet si korrent (Afatshkurter) kur:

1. Ai pritët te shlyhet brenda vitit financiar ose brenda ciklit ekonomik te biznesit.
2. Ai duhet te shlyhet brenda 12 muajve nga dita e ndertimit te Bilancit.

Gjithe detyrime e tjera do te klasifikohen si jo korrente .

Detyrimet korrente do te klasifikohen ne menyre te ngjashme me aktivet qarkulluese. Detyrime korrente te tilla si Llogari te pagueshme tregtare (“Furnitore”) dhe “deftesa te pagueshme” (“efekte per tu paguar” ose “letra tregtare”) per “personelin” dhe detyrime per shpenzime te tjera operative perfaqesojne pjese te kapitalit te punes te perdorur ne ciklin normal te operimit. Artikuj te tille te operimit do te klasifikohen si detyrime korrente edhe nese ato duhet te sistemohen brenda nje periudhe me te gjate se 12 muaj nga dita e bilancit financiar.

Detyrime korrente jane gjithashtu edhe detyrimet qe nuk jane shlyer brenda ciklit normal te operimit por qe duhet te shlyhen brenda 12 muajve nga dita e bilancit financiar .

Ndermarrja do ti kategorizojte detyrimet e veta me interesa afatgjate si jo- korrente, edhe nese ato duhet te shlyhen brenda 12 muajve nga dita e bilancit financiar, nese:

1. Afati fillestar i shlyerjes ishte me shume se 12 muaj.
2. Ndermarrja ka ndermend te paguaje detyrimin ne fjale mbi baza afat-gjata.
3. Qellimi eshte qe te arrihet nje marreveshje pagese ose nje marreveshje per ndryshim ne menyren e pageses te perfunduar para dates se aprovimit per publikim te raportit financiar

Fillimisht, marrja hua do te njihet deri ne shumen e te ardhurave , pa perfshire shpenzimet per marrjen e huase. Ne vijim, huamarrjet do te raportohen me vleren historike te amortizuar duke perdorur metoden efektive te perfitimit. Diferencat midis te ardhurave (pa shpenzimet per borxhin) dhe shumes se paguar plotesisht, nqs egzistojne, do te tregohen ne Pasqyren e te Ardhurave sipas planit te pageses

Per qellime rregullatore detyrimet do te raportohen ne llogarite e Grupit 40, te shenuara me kode tre-shifrore.

Kategorite dhe struktura e Shpenzimeve Operative

Struktura e listes se llogarive eshte detajuar per qellime rregullatore dhe lejon kur eshte e nevojshme qe te nxirren informacione plotesuese, pertej klasifikimit per raportim te perfshire ne Pasqyren e te ‘ardhurave-shpenzimeve’ te kompanise per qellime te mekanizmit rregullues.

Kompanite duhet te pergatisin pasqyrat e tyre financiare, pervec pasqyrave qe kane te bejne me rrjedhjet e arkes (cash flow), ne baze te parimit te drejtave te konstatuara

Sipas parimit te drejtave te konstatuara, transaksionet dhe ngjarjet njihen ne momentin qe ato ndodhin (dhe jo kur parate ose ekuivalentet me to arketohen ose paguhen), regjistrohen ne regjistrat kontabile dhe raportohen ne PF te periudhave te lidhura me to.

Shpenzimet njihen ne pasqyren e te ardhurave mbi baza te lidhjes direkte midis shpenzimeve te bera per sigurimin e te ardhurave dhe te ardhurave. Aplikimi I parimit te kuptuesmerise, gjithesesi, nuk lejon te njihen ne fleten e bilancit ato artikuj qe nuk kane lidhje direkte me aktivet ose detyrimet; Shpenzimet nuk njihen si aktive ne ato raste kur ato nga to nuk pritet te kete te ardhura ne periudhat pasardhese. Te ardhurat nuk mund te njihen si detyrime nqs nuk do te kete shpenzime per te siguruar keto te ardhura ne periudhat pasardhese.

Shpenzimet sipas natyres ekonomike duhet te raportohen ne llogarite ne Grupin 60 te shpenzimeve sipas natyres ekonomike, dhe shpenzimet Operative duhet te raportohen ne llogarite ne Grupin 61 te shpenzimeve Operative.

Elementet e pa-Audituar

Kurdo qe ERE kerkon nje pasqyre financiare dhe, nese dihet qe nje transaksion ka ndodhur dhe prek llogarite por qe shuma e perfshire ne transaksion dhe efekti i saj ne kontabilitet nuk mund te percaktohen me saktesi absolute, shuma do te vleresohet dhe kjo shume e vleresuar do te perfshihet ne llogarite perkatese. Kompanise nuk do ti kerkohej te vleresoje artikuj te parendesishem, qe nuk do te ndikonin ndjeshem llogarite.

Alokimi i kostove

Metodologjia per klasifikimin e kostove eshte ne perputhje me Sistemin e njësuar te mbajtjes së Llogarive. Nje kerkese e rendesishme eshte diferencimi i qarte dhe ndarja financiare e aktiviteve te rregulluara nga ato te pa-rregulluara te cdo kompanie energjitike. Ky sistem perfshin klasifikimin e kostove si vijon:

- Sipas funksioneve
- Sipas natyres
- Sipas grupeve te konsumatoreve
- Sipas nivelit te tensionit

Metodologjia per klasifikimin e kostove sipas funksioneve ne perputhje me llogarite e shpenzimeve sipas funksioneve te pershkruara ne Sistemin e njësuar te llogarive, duhet te bazohet ne analiza inxhinerike, ekonomike dhe statistikore. Kompania e licensuar duhet ti atribuojë kostot tek klasa/nivele te caktuara te shërbimit, ne menyre qe te siguroje qe totali i shpenzimeve ose pjesa e nje shpenzimi i caktohet klases perkatese. Ne mungese te kohe-shënuesve te detajuar (qe ndjekin kostot e punes) i licensuari duhet te propozojë menyre te vecante alokimi per koston e punes dhe duhet te jete i gatshem ta justifikojë tek ERE.
